

PLENAIRE VERGADERING

Voorstel voor een werkgroep MIGRANTENVROUWEN

Het zou de bedoeling van deze werkgroep moeten zijn een creatief en stimulerend model voor te stellen, dat opgesteld is aan de hand van een concreet bestaand uitgangspunt, en dat aan een kritische begeleiding onderworpen wordt van terzake gekwalificeerden. Wij vragen aandacht voor de problematiek van de migrantenvrouw, omdat het hier om een groep gaat die volgens ons gemakkelijk "vergeten" wordt of waarvan de problematiek niet als "specifiek" erkend wordt, omdat te weinig erkend wordt dat bij deze groep een aantal sociale handicaps gecumuleerd worden die niet tot één van de handicaps afzonderlijk teruggeleid kunnen worden : het gaat om arbeidsters of echtgenotes van arbeiders; het gaat om migranten; het gaat om vrouwen, in een hoofdzakelijk op mannen georiënteerde maatschappij (- al is uiteraard hun problematiek heel dikwijls op bepaalde punten ook een problematiek voor de man).

Wij pleiten voor de uitwerking van een concreet model, dat daarom niet bindend hoeft te zijn voor alle groepen in het algemeen. Wij menen immers dat de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten terzake wellicht een baanbrekende impuls zou kunnen geven, in een problematiek die gewoonlijk weinig verbeeldingrijk aangepakt wordt. Men vergete niet dat meestal de migrantenvrouwen nogal bevoogdend "aangepakt" worden : zij dienen "beleerd" te worden. Typisch is de overwegende plaats die "alfabetisatiecursussen" innemen. Of het omgaan met die vrouwen wordt ook wel meermaals bepaald rond activiteiten "die door de man toegelaten worden" (bijv. de klassieke naaien en snitcursussen).

2/5/83.

in k'atani roa een o'journote.

Brecht Stompeij Boheyk

kree niet : 8605/10030

x 17/5/83 - 10030

x

x

Het zou wenselijk zijn dat bij middel van de tribune die de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten dan toch is, nieuwe stimulansen zouden gecreëerd worden naar de vrouwelijke migrantenpopulatie toe. Waarom zou er niet geprobeerd kunnen worden om enige adequate dynamiek in deze migrantenvrouwenwerkingen voor te stellen? Het lijkt me dat zo'n model via een coherente werking op drie assen uitgebouwd zou kunnen/moeten zijn :

1. Een werking met migrantenvrouwen heeft er alle baat bij de coöperatieve vorm te benadrukken. Via een meervoud van coöperatieven wordt onder migrantenvrouwen bekomen :
 - onderlinge solidariteit (versus de dreiging van isolement),
 - zelfbeheer,
 - een klein aanvullend inkomen (in een tijd van crisis).
 Van belang daarbij is dat gezocht wordt naar coöperatieve vormen die deze vrouwen niet in hun ondergeschikte rol bevestigen, maar die tegelijk die vrouwen valoriseren, terwijl de gekozen produktievormen in het huidige marktcircuit succes kunnen hebben. Zo bijv. geen schoonmaakcoöperatieven voor migrantenvrouwen, maar wél artisanaatscoöperatieven.

2. Dit beroep op de coöperatieve-vorm moet gepaard gaan met een terugkeer naar de culturele bronnen die de hünne zijn : het accent bij de groepsvorming moet liggen bij wat deze vrouwen zélf aan ons te bieden hebben en niet bij wat wij aan hen te bieden hebben.

3. Er moet geijverd worden om deze vrouwen doorheen de punten 1 en 2 zoveel mogelijk in de omringende samenleving te integreren. Vermoedelijk gebeurt dit nog het best via een integratie met o.a. autochtone vrouwen, waarbij geijverd moet worden dat deze laatsten de punten 1 en 2 blijven respecteren.

Wat stel ik dus voor? Dat via het forum van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten uitdrukkelijk inhoudelijk aandacht zou geschonken worden voor de problematiek van de migrantenvrouwen, en dit "niet zomaar verbaal", evenmin "met het oog op een onmiddellijke subsidiëringsproblematiek", maar gewoon om creatieve en stimulerende werkingsmodellen ingang te doen vinden, m.a.w. om door een goed bereflecteerd model de bestaande groepen aan te zetten iets méér aan te durven binnen de migrantenvrouwenwerking dan totnutoe

het geval is. Ik pleit voor een "specifieke" aanpak omdat het hier m.i. een populatie is die een meervoud van sociaal-negatieve discriminaties cumuleert. Om niet tot steriele discussies te komen, stel ik voor om zonder meer het coöperatieve-model door een werkgroep te doen uittesten, en dit niet op basis van "mogelijkheden in de lucht" maar aan de hand van "reeds bestaande coöperatieven die migrantenvrouwen groeperen". De drie criteria waaraan m.i. zo'n modellen zouden moeten beantwoorden om "vruchtbaar" te kunnen zijn, gaf ik hierboven aan.

x

x x

Hoe zie ik dit nu operationaliseerbaar? Via de provinciale onthaaldiensten en via de vertegenwoordigers die hier allemaal op de V.H.R.M. aanwezig zijn, worden alle geïnteresseerde groepen die reeds met zo'n coöperatieve vorm werken aangezocht om vóór Pasen 83 hun reeds bestaande coöperatieven (die aan de vermelde criteria beantwoorden) kort uit te schrijven en naar het Secretariaat van de V.H.R.M. toe te sturen, en dit voor alle groepen die zich in de Vlaamse gemeenschap situeren. De groepen die hun reeds bestaande coöperatieven voorgesteld hebben worden dan op één vergadering bijeengeroepen, zij wisselen van gedachten, en elk kiest zich een gekwalificeerde kritische begeleidingsgroep, die zo positief mogelijk tegenover het project ingesteld, niettemin zoekt - elke begeleidingsgroep voor zijn hem toevertrouwde coöperatieve - om het model aan te vullen, te verbeteren en zo mogelijk op een relatieve veralgemeenbaarheid te onderzoeken. Zo'n begeleidingsgroepen moeten uiteraard realistisch samengesteld zijn en een zeer regelmatig volgen van de coöperatieve toelaten. (Men mag niet in een bureaucratisch euvel vervallen). Elke begeleidingsgroep volgt vanaf Pasen 83 gedurende ongeveer een jaar zijn coöperatieve van migrantenvrouwen, en na één jaar worden de bevindingen per studiegroep gebundeld en nadien tussen alle studiegroepen samen bijeengelegd. Er wordt dan aan de hand van alle rapporten vanuit een éne werkgroep die vanuit alle studiegroepen samengesteld is, een definitief rapport samengesteld en aan het plenum van de V.H.R.M. voorgelegd.

Deze Vlaamse Hoge Raad voor Migranten kan dan aan de hand van de voorgelegde tekst, samengesteld door de uiteindelijke werkgroep, concrete voorstellen doen voor een benadering van de migrantenvrouwenproblematiek en van de groepen die ermee begaan zijn, voorstellen die kunnen gericht worden zowel naar bijv. de vrouwenorganisaties, als de vakbonden als de overheid.

Ik herhaal, om een steriele aanpak te vermijden, dat van belang is :

- dat vertrokken wordt van reeds bestaande coöperatiewerkingen die de vermelde criteria incalculeren,
- dat deze groepen een hele tijd elk apart door hun eigen aparte begeleidingsgroep gevolgd zouden worden; elke studiegroep bestaat daarbij uit mensen die voldoende ervaring hebben in de problematiek en die de nodige afstand kunnen innemen tegenover de door hen te bestuderen coöperatieve,
- dat nadien de bevindingen samengelegd worden in de schoot van een werkgroep samengesteld uit de verschillende studiegroepen,
- en dat na ongeveer één jaar een duidelijk rapport met concrete voorstellen aan het plenum van de V.H.R.M. zou toevertrouwd worden, die dan zou moeten pogen om met dit rapport iets te "doen" naar overheid, vakbonden en andere representatieve organisaties toe.

Loredana MARCHI

14 februari 1983

NOTA BETREFFENDE DE MIGRANTENVROUW.

Spreeken of schrijven over "de" migrantenvrouw is onmogelijk. Er zijn factoren -basisgegevens- van waaruit dit te verduidelijken is.

Denken we maar aan de ontelbare kultuurverschillen al dan niet geaksentueerd vanuit de godsdienst en/of traditie. De plaats van afkomst, ook binnen een bepaald kultuurgebied, heeft duidelijk merkbare verschillen. De mogelijkheden die de vrouwen vanuit zichzelf hebben om met de realiteit "migrantenvrouw" om te gaan is evenzeer bepalend. Er zijn niet alleen socio-economische maar evenzeer psycho-sociale mogelijkheden.

In deze mini-nota beperken wij ons tot het aangeven van enkele probleemterreinen die ons duidelijk geworden zijn vanuit het dagelijks omgaan met Marokkaanse vrouwen en jonge meisjes.

Allereerst zijn er een aantal socio-kulturele aspecten waaruit blijkt dat het maatschappelijk functioneren in onze samenleving niet zonder problemen verloopt. Er is vooreerst het taalverschil dat de kommunikatie én de integratie bemoeilijkt. Met taalverschil bedoelen wij enerzijds het verschil Marokkaans-Nederlands maar evenzeer de verschillen binnen de eigen taalgroep "Arabisch-Marokkaans". Kommunikatie en integratie is niet alleen een aspekt ten aanzien van de Nederlandstalige gemeenschap. Het is evenzeer van belang binnen de eigen gemeenschap, waar dit kan fungeren als een tegemoetkoming aan het grootfamilieverband. De meeste vrouwen vallen hier terug op het kerngezin, wat tot een sterk vereenzaamd bestaan kan voeren.

Er zijn evenzeer de verschillen in normen en waarden, in leefgewoonten en leefpatronen, die het gedrag en het functioneren van deze vrouwen binnen onze samenleving bepalen, zoniet belemmeren. Wij hebben het hier in geen geval over "beter" en "slechter"; wij bedoelen enkel te zeggen dat de konfrontatie met "anders" het functioneren stroomlijnt en in vele gevallen beperkt.

Er is ook het hele pakket sociale vaardigheden, voor de meesten onder de vrouwen totaal onbekend. Nochtans vormen zij een belangrijke basis om binnen onze samenleving een redelijke plaats te krijgen en/of te verwerven.

De konfrontatie met een totaal andere leefwereld zet hun bestaan zo goed als op losse schroeven. Zij raken helemaal ontworteld en voelen zich "nergens" meer thuis. De hedendaagse evolutie heeft hier zeker haar deel in maar evengoed de samenleving die ze al dan niet onthaalt, accepteert en waardeert.

Als belangrijkste leeftijdscategorie binnen de groep vrouwen citeren wij de tweede generatie meisjes die naast bovengenoemde moeilijkheden ook af te rekenen hebben met een identiteitskrisis die veelal een identiteitsbreuk veroorzaakt. Tot welke leefwereld zij behoren hangt als van de stoel waarop ze zitten : de "thuis-stoel" of de "school-stoel". Hier ligt dan ook de basis van tal van relationele problemen die meestal wortelen in een onbegrip en in een verschillende, andere benaderingswijze vanuit de diverse leefwerelden. Hun weerbaarheid binnen deze samenleving is kwasi nul; terecht ervaren zij hun situatie als complex en met weinig perspectief. Vandaar ontmoediging, frustratie, opstandig gedrag enz...

Het lijkt ons noodzakelijk ook het groeiend racisme bij de autochtonen als probleemaspect aan te duiden. Een racisme dat vaak steunt op vooroordelen en dat grotendeels toegeschreven kan worden aan gebrek aan informatie. Ten aanzien van de situatie van de vrouw is informatie zeker een noodzakelijk gegeven dat ontzettend veel kan relativiseren. Hierbij denken we aan tal van moeilijkheden, veelal misverstanden, binnen de méér specifieke vrouwenmilieus o.a. N.W.K., moederhuis... Het racisme lokt bij de allochtonen een toenemend agressief gedrag uit. Precies hier vindt de nu bijna onoverbrugbare kloof haar oorsprong.

Demografische gegevens waarbij een hoge concentratie binnen bepaalde regio's duidelijk wordt, verscherpen de bovengenoemde problemen maar onderlijnen tevens de noodzaak aan een verantwoorde aanpak. Hiermee bedoelen wij een aanpak die wortelt in hun zijnswijze, die groeit vanuit de basis maar zeker niet gedropt wordt vanuit een Belgisch waardenpatroon. Precies hier ervaren wij hoe moeilijk, maar hoe dringend het is.

Allereerst moeten mogelijkheden geboden worden aan deze vrouwen en jonge meisjes om aan bod te komen én hun stem te laten horen ten aanzien van onze samenleving, onze vrouwen en jonge meisjes. Het scheppen van ontmoetingsruimten is hiertoe een eerste vereiste. Ontmoetingsruimten dichtbij hun leefkernen waardoor de grootfamilieervaring mogelijk wordt. Ruimten voorzien van voldoende eigen accommodatie wat het er thuis-komen én thuis-zijn vergemakkelijkt. Ruimte én accommodatie zijn belangrijke factoren die maar pas ten volle uitgebuit worden wanneer er vrouwen zijn om te begeleiden. De aanwezigheid van vrouwen van de eigen kultuurgemeenschap is een noodzaak; zoniet dan gaat men processen opzetten los van de bevolking, waar de bevolking weinig of niets aan heeft.

Mogelijkheden scheppen waardoor communicatieproblemen verminderen is méér dan een noodzaak. Het betreft hier niet alleen het opgang brengen van een alfabetiseringsproces Nederlands. Veel fundamenteeler is het alfabetiseringsproces ten aanzien van de eigen moedertaal. Uit ervaring blijkt dat dit het aanleren van het Nederlands vergemakkelijkt.

Het leren van een aantal sociale vaardigheden is belangrijk en versoepelt de omgangsvormen. Bij het leren is vooral de uitwisseling van belang, een van mekaar leren. In het van mekaar leren ligt zeker de basis voor wederzijds begrip en waardering. Als belangrijk element hierin citeren wij het opzetten van coöperatieven. Hiermee kan enerzijds tegemoet gekomen worden aan de tewerkstellingsproblematiek, anderzijds is het een mogelijkheid om o.a. eigen kunstambachten te valoriseren.

Het moge duidelijk geworden zijn dat de vele probleemterreinen waarmee wij samen met deze vrouwen en jonge meisjes gekonfronteerd worden het vertrekpunt én de basis zijn van het zoeken naar tegemoetkomingen. Tegemoetkomingen die wortelen in hun kultuur en die van daaruit de mogelijkheden bieden om in deze "andere" samenleving een eigen, waardevolle plaats te krijgen als "Marokkaanse".

In deze nota hebben wij ons beperkt tot het aangeven van probleemterreinen én het formuleren van een aantal tegemoetkomingen die naar ons aanvoelen fundamenteel zijn om een "integratieproces" op gang te brengen.

Borgerhout, 11 maart 1983
Tr. CASTELEIN

Vrouwenwerking Flora
Deelprojekt C.B.W. V.Z.W.
Florastraat 35
2200 BORGERHOUT.